

“SAULĖS KOLEKTORIŲ IR ŠILUMOS SIURBLIŲ PANAUDOJIMAS PRIE CŠT PRIJUNGTUOSE PASTATUOSE. VILTYS IR REALYBĖ”

Dr. Vykintas Šuksteris (UAB “Terma Consult” direktorius)

KAUNAS
2011

Pranešimo tikslai

- remiantis realiais pavyzdžiais įvertinti saulės kolektorių ir šilumos siurblių įtaką centralizuotai tiekiamos šilumos tinklui.
- įvertinti mišrių šildymo sistemų įdiegimo, renovuojamuose pastatuose, ekonominį pagrįstumą

1 pavyzdys. Saulės kolektorių panaudojimas karšto vandens ruošimui daugiabučiame name

Realus įgyvendintas projektas Panėvėžio daugiabutyje

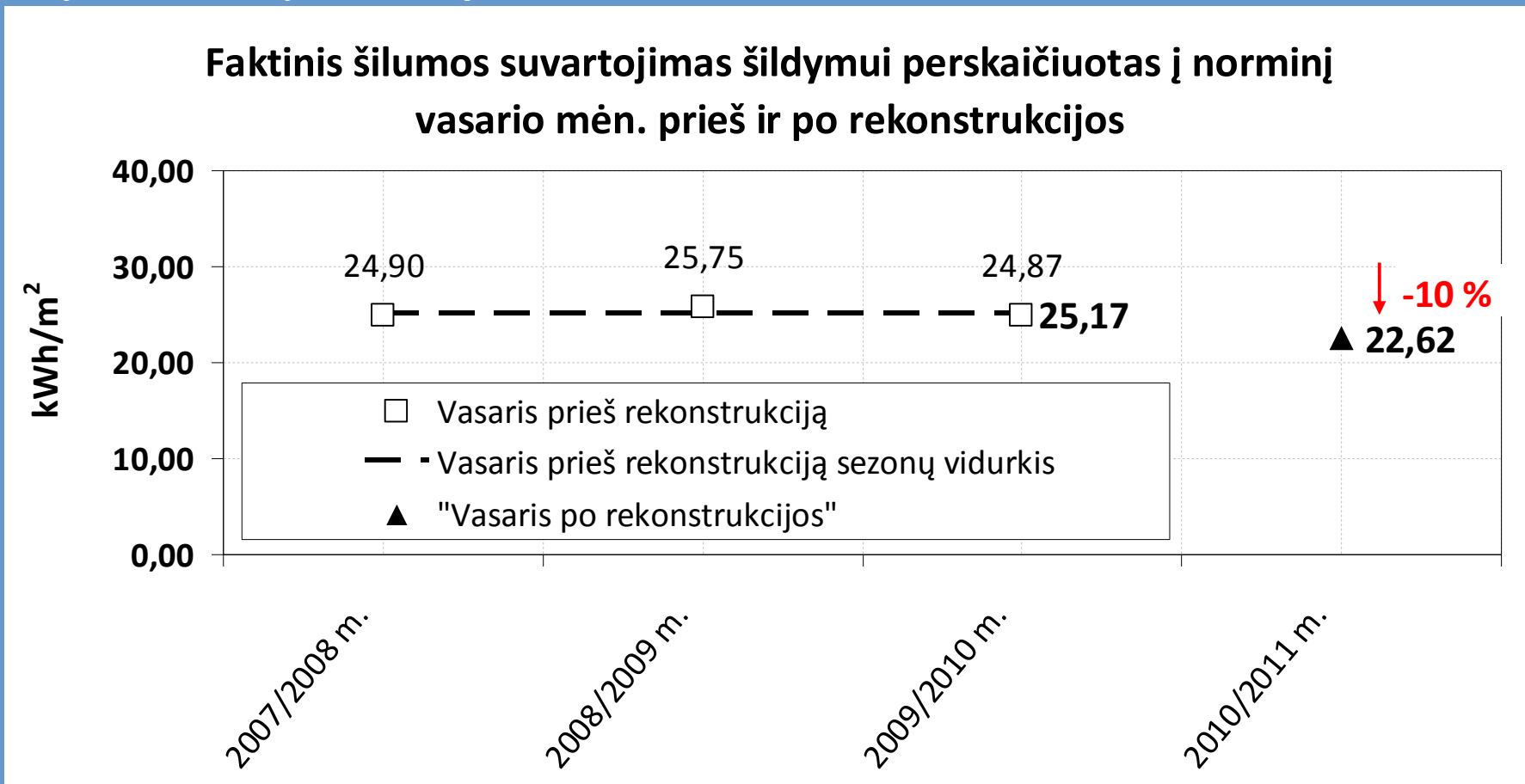
Būsto patalpų šildymo sąnaudų rodiklis norminiams metams siekia iki 25 kWh/m².

Šio namo inžinerinės sistemos jau seniai buvo pasiekę fizinio nusidėvėjimo lygį (namas statytas daugiau nei prieš 50 metų).

Šildymo sistemos vamzdynai buvo prastai izoliuoti arba visai neizoliuoti, išvedžioti nešildomoje palėpėje, o naudojama karšto vandens tiekimo sistema – atviro tipo.

Šilumos suvartojimas daugiabutyje prieš ir po rekonstrukcijos

Rekonstravus šildymo sistemą ir įdiegus jos valdymą bei individualų šilumos reguliavimą su apskaita kiekviename bute, norminis šilumos poreikis pastato šildymui vasarį sumažėjo 10 % - nuo 25 kWh/m² iki 22,62 kWh/m².

Šilumos šaltinio variantų analizė

Atliktoje techninėje - ekonominėje analizėje yra palyginti tokie variantai:

1 variantas. „be projekto“ – t.y. prieš modernizavimą buvusi sistema;

2 variantas. šildymo sistemos rekonstrukcija kartu su 200 kW gamtinių dujų deginimo katiline. Papildomas energijos gamybos šaltinis – saulės kolektorių sistema.

Techninės prielaidos. Metiniai šilumos ir kuro poreikiai

1 variantas. „be projekto“

CŠT šilumos punktas	Šilumos poreikis šildymui	Šilumos poreikis karštam vandeniui su recirkuliacija
Šilumos tiekimas	Šilumos poreikis	Šilumos poreikis
[MWh]	[MWh]	[MWh]
383,972	257,75	126,222

2 variantas. šildymo sistemos rekonstrukcija kartu su 200 kW gamtinių dujų deginimo katiline

Dujinis katilas	Dujinis katilas	Šilumos poreikis šildymui	Šilumos poreikis karštam vandeniui
Kuro sąnaudos	Šilumos gamyba	Šilumos poreikis	Šilumos poreikis
[MWh]	[MWh]	[MWh]	[MWh]
336,687	295,081	231,552	63,529

Prielaidos ekonominiam vertinimui

Daugiabučio šilumos ūkio modernizavimo alternatyvų ekonominio pagrįstumo nustatymui atlikti buvo nustatytos tokios prielaidos:

- Projekto vertinimo laikotarpis – 20 metų;
- Nominali diskonto norma - 5 % (Guide to COST-BENEFIT ANALYSIS of investment projects);
- Vidutinis metinis energijos kainų augimas – 2,0 % (ilgalaikis naftos kainų augimo koeficientas);
- Paskolos terminas – 20 metų;
- Paskolos palūkanos – 3 % (Pagal būsto renovavimo programos sąlygas);
- Šilumos energijos kaina iš CŠT - 225,60 Lt/MWh su PVM ("Panevėžio energija" 2010.12.01);
- Gamtinių dujų kaina (nuo 2011 m. sausis 1 d.) – 1,44 Lt/nm³ su PVM (+13,81 Lt pastovioji dalis per mėnesį);

Investicijos įvertinus 15 % subsidiją pagal daugiabučių namų modernizavimo programą

1 variantas. „be projekto“ – 0 Lt;

2 variantas. šildymo sistemos rekonstrukcija kartu su 200 kW gamtinių dujų deginimo katiline - 507.991 Lt (pagal SISTELA kainyną):

Eil .nr .	Sąmatos pavadinimas	Investicijos, Lt su PVM
1	Šiluminė dalis (katilinė, šildymo sistemų rekonstrukcija)	550.398,84
2	Elektrinė dalis	13.590,72
3	Statybinė dalis	26.117,85
4	Prisjungimas prie gamtinių dujų	7.529,12
Viso:		597.636,53
Investicijos įvertinus 15 % subsidiją pagal daugiabučių namų modernizavimo program		507.991

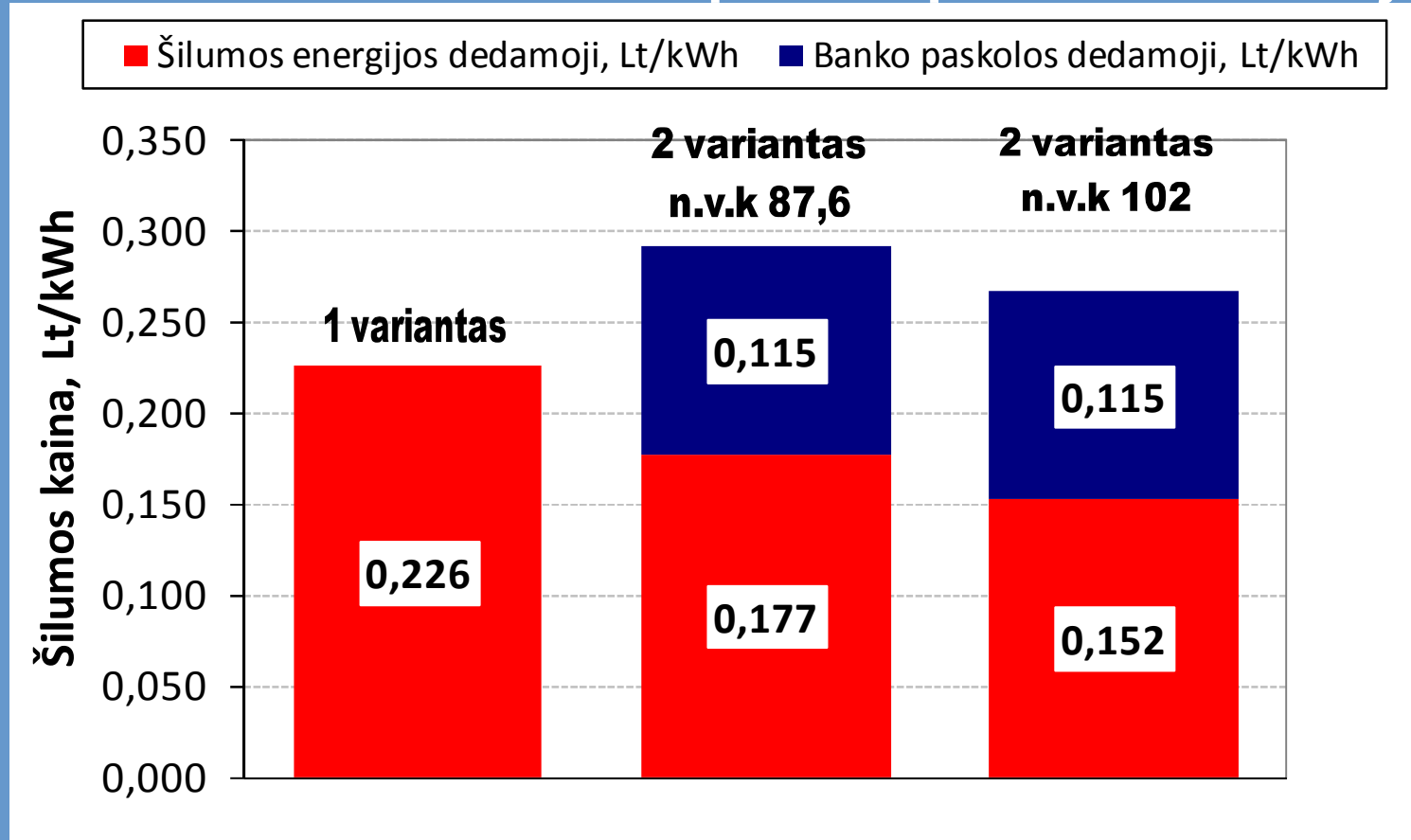
Skaičiavimų rezultatai (1)

Variantas	1 variantas. "Be projekto"	2 variantas. Dujinė katilinė
Grynoji dabartinė vertė, Lt	-1.308.000	-1.730.314

Atlikus pinigų srautų skaičiavimą 20 metų laikotarpiui gauta, kad katilinės įdiegimo įgyvendinimas nėra ekonomiškai tikslingas, kadangi esamoji dabartinė vertė – neigiama, nors eksploatacijos sąnaudos per metus dėl mažesnio šilumos suvartojimo (dėl naujos šildymo sistemos), sumažėja.

Skaičiavimų rezultatai (2)

Šilumos kainos sandara prieš ir po rekonstrukcijos

1 variantas – „be projekto“.

2 variantas – šildymo sistemos rekonstrukcija su dujine katiline prie sezoninio n.v.k. ir gauto vasario mėn. n.v.k.

Saulės kolektorių sistema daliniam karšto vandens ruošimui integruota daugiabučio katilinėje

Numatyta įrengti 55,2 m² (aktyvaus ploto) saulės kolektorių sistemą su 2x1000 l akumuliacinėmis talpomis rūsyje. Investicijos apie 94 000 LT.

Bendras apskaičiuotas saulės kolektoriais pagaminamas energijos kiekis per metus siekia 26,43 MWh/metus arba 42 % metinio karšto vandens poreikio.

Skaitiškai sumodeliuotas santykinis metinis saulės kolektorių pagaminamas energijos kiekis siekia 478,82 kWh/m².

Realiai išmatuotos vertės atskiruose objektuose Lietuvoje, esant panašioms arba analogiškomis klimatinėmis sąlygoms svyruoja nuo 400 – 450.

Sutaupymai ir patiriamos išlaidos naudojant saulės kolektorių sistemą daugiabučio karšto vandens ruošimui

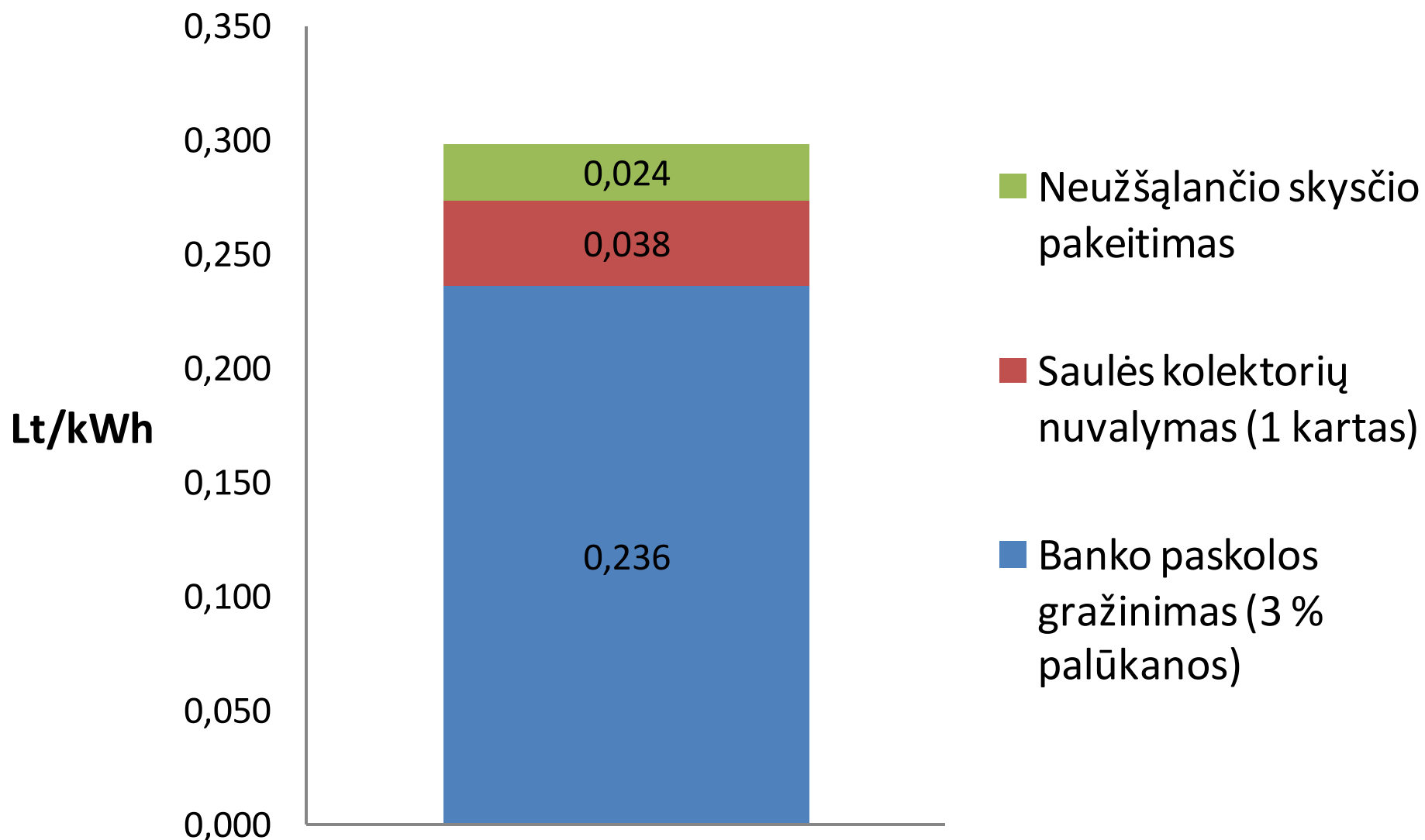
Mėnuo	Gamtinių dujų sutaupymas	Lėšų sutaupymas dėl sutaupyto kuro	Banko paskolos gražinimas (3 % palūkanos)	Saulės kolektorių nuvalymas (1 kartas), Lt/metus	Neužšalancio skysčio pakeitimas
	Kuro taupymas	Lėšų taupymas	Išlaidos	Išlaidos	Išlaidos
	nm ³	Lt/mėn	Lt/metus	Lt/metus	Lt/metus
Viso:	3015,62	4342,49	6245,21	1000	640

Per metus sutaupytos lėšos dėl saulės energijos panaudojimo: 4342,49 Lt;

Eksploatacinės išlaidos saulės kolektorių sistemai ir banko paskolos padengimas per metus: 7885,21 Lt.

Skirtumas tarp sutaupytų lėšų (dėl gamtinių dujų sutaupymo) bei patirtų išlaidų eksploatuojant saulės kolektorių sistemą: **-3542,72 Lt.**

Saulės kolektorių pagaminamos šilumos kainos sandara (0,298 Lt/kWh)

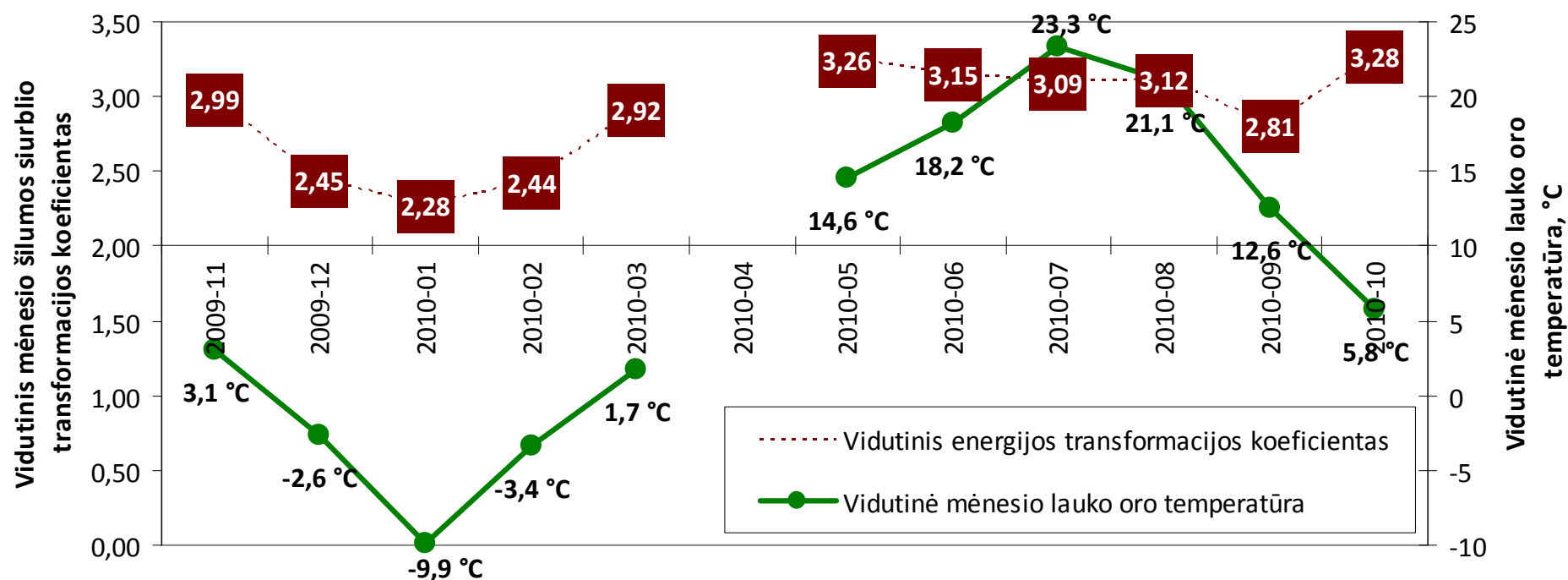

Šilumos siurblio panaudojimo Alytaus daugiabučiame name analizė

- Mišrų šilumos šaltinį sudaro oras – vanduo šilumos siurblys sujungtas su šilumos punktu
- Daugiabutyje sistema buvo pradėta eksploatuoti nuo 2009 metų lapkričio 1 dienos. Pagal gautus eksploatacinius duomenis – šilumos ir elektros vartojimą, šilumos gamybą, investicinius kaštus - buvo atlikti technologinis ir ekonominis įvertinimai.

Šilumos siurblio sezoninis efektyvumas

Nagrinėjame daugiabučiame name įrengto alternatyvaus šaltinio vidutinę metinę energijos (sezoninio) transformacijos koeficiento reikšmę gauta 2,85, o atskirais mėnesiais žymiai skiriasi.

Vidutinio mėnesinis šilumos siurblio energijos transformacijos esant atitinkamo mėnesio vidutinėms mėnesio lauko oro temperatūroms

Prielaidos ekonominiams skaičiavimams (1)

- Nominali diskonto norma – 5 % ;
- Vidutinis metinis energijos kainų augimas – 2 % ;
- Banko paskolos palūkanos: paskolos terminas – 10 metų, vertinant esamas metines bankų palūkanas litais - 8%. Vertinant palūkanas litais pagal būsto atnaujinimo programą - 3%;
- Šilumos kaina iš CŠT - 280,18 Lt/MWh (Priimamas vidutinis Alytuje CŠT šilumos kainos 2010 m. sausio - spalio mėn. vidurkis);
- Elektros kaina - 409,04 Lt/MWh (Priimamas "RST" tiekiamos elektros energijos kainos 2010 m. sausio - spalio mėn. vidurkis įvertinant dieninį ir naktinį tarifus bei 5 % nuolaidą daugiabučių namų bendrijoms)
- Šilumos siurblio projekto vertinimo laikotarpis – 15 metų ;
- Pradinės investicijos šilumos siurblio sistemai – 44000 Lt.

Prielaidos ekonominiams skaičiavimams (2)

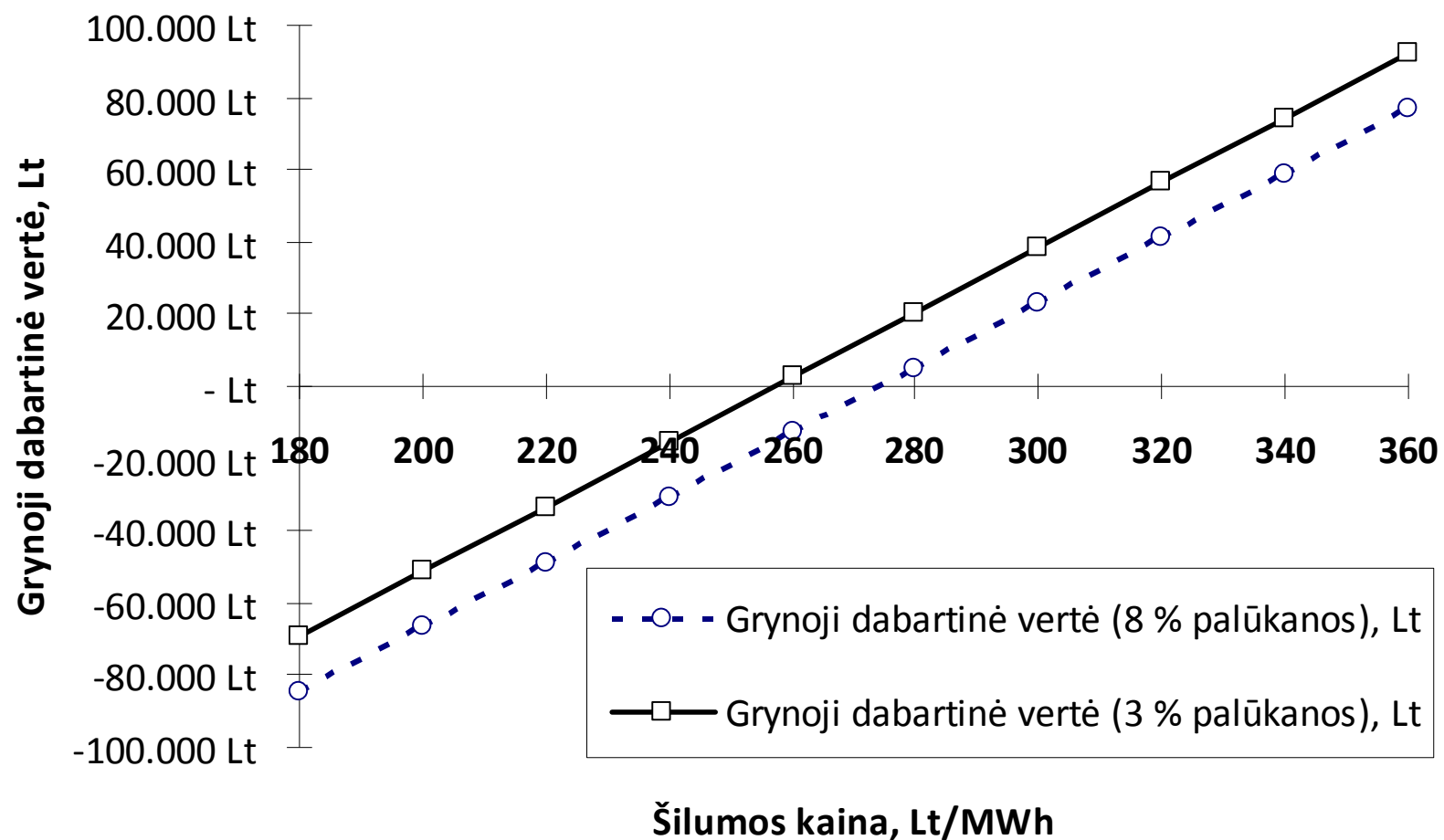
Projektas vertintas dviem atvejais:

- pirmas kai pinigai projektui yra skolinami iš banko su šiuo metu galiojančiomis komercinėmis 8 proc. palūkanomis
- antras – jei pinigai būtų gaunami iš daugiabučių namų atnaujinimo programos - su 3 proc. palūkanomis. Taigi su 8 proc. palūkanomis ir 10 metų trukmės paskola šilumos siurblio pagamintos energijos kaina sudarytų 22,53 ct/kWh, o su 3 proc. palūkanomis 20,81 ct/kWh.

Rezultatai (1)

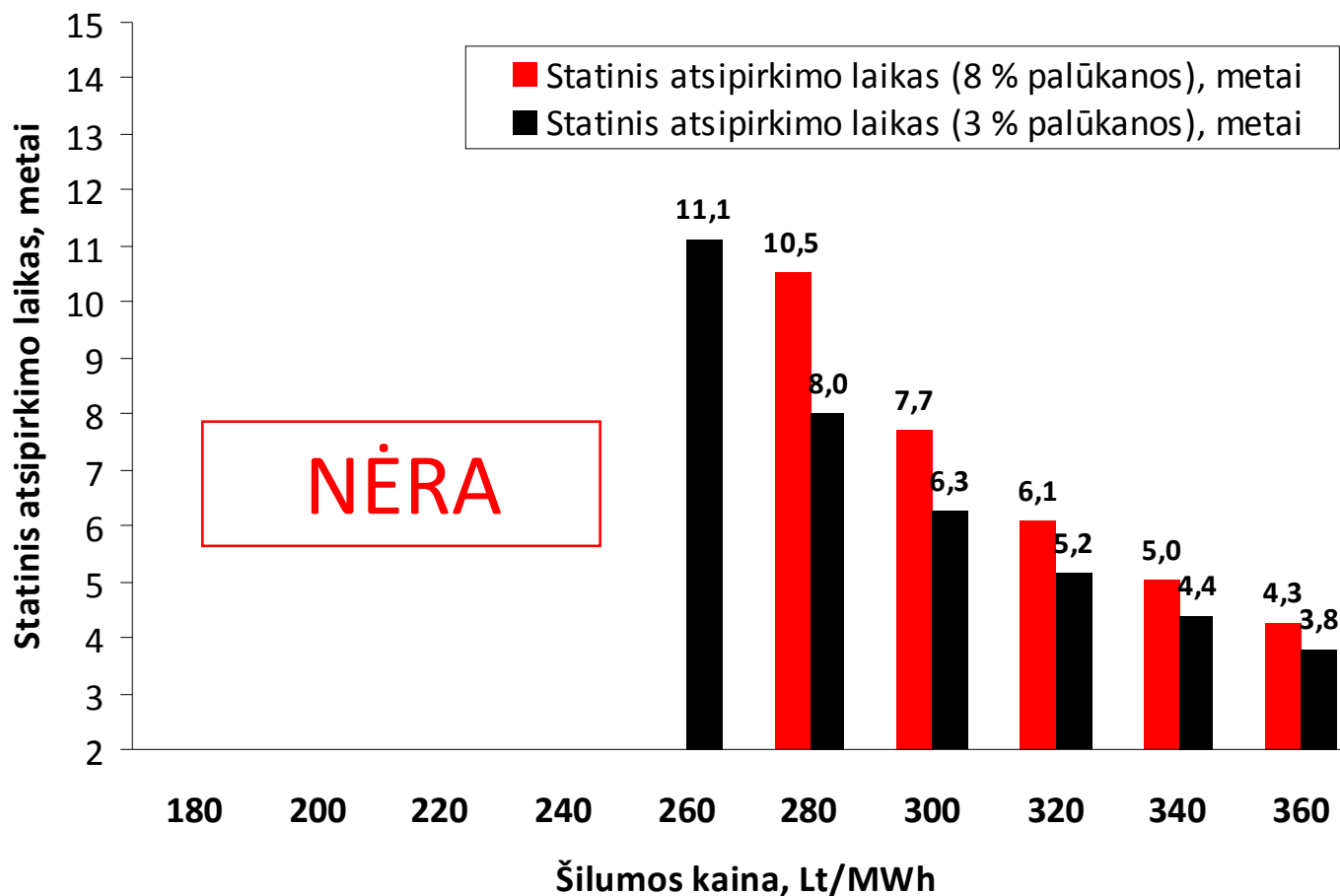
- 1 variantui vidinė gražos norma gauta 6,63 % (šis rodiklis yra pakankamas investuotojui, jei viršija rinkoje esančią palūkanų normą - šiandien 8 %), esama dabartinė vertė 5253 Lt (vertė teigiama, geras rodiklis, bet lyginant su investicijomis yra tik 11 % – nepakankama). Tai reiškia, kad investuotojas nedėtų pinigų į šį projektą norėdamas juos susigražinti ir uždirbti pelną.
- 2 variantui vidinė gražos norma gauta 10,96 % , esama dabartinė vertė 20623 Lt (vertė teigiama, geras rodiklis, lyginant su investicijomis yra netoli 50 % – gera). Šiuo atveju išorinis investuotojas investuotų į šį projektą.

Rezultatai (2)

CŠT kainos įtaka projekto ekonominiams rodikliams

Rezultatai (3)

Centralizuotos šilumos kainos įtaka statiniui atsipikimo laikui vertinant 15 metų laikotarpiu (apskaičiuota Alytaus daugiabučio namo mišriai sistemai)

Išvados

- Saulės kolektorių ar šilumos siurblių sistemos daugiabučiuose namuose gali būti tik kaip papildomas šilumos generavimo šaltinis.
- Be žymios finansinės paramos sistemos ekonomiškai nepatrauklios.
- Šilumos tiekėjai turi išlaikyti savo katilinių galingumą ir vamzdynų pralaidumą pilnam namo poreikių patenkinimui ištisus metus.
- CŠT sistemos šiluminės galios išlaikymo kaštai tokiu atveju gula ant kitų vartotojų pečių. Tokiu atveju mišrių sistemų naudotojams (pvz.: CŠT + saulės kolektoriai, CŠT + šilumos siurblys) turėtų būti išskaidyta šilumos pardavimo kainodara – į galios mokestį ir mokestį už suvartotą šilumą.

AČIŪ UŽ DĒMESĪ !